

**Варыянты арганізацыі ўваходаў на сутарэнны ўзровень
праваслаўных храмаў**

Арабей В. Г.

Беларускі нацыянальны тэхнічны ўніверсітэт

Асноўным варыянтам арганізацыі ўваходаў на сутарэнны ўзровень у сучасных праваслаўных храмах з'яўляюцца прыямкі. Распаўсюджанне такога рашэння абумоўлена канструктыўнай прастатой і шырокімі маштабамі выкарыстання іх ў аб'ектах іншай тыпалогіі. Разам з тым, падчас эксплуатацыі храмаў былі выяўлены наступныя недахопы названага рашэння: трапленне ападкаў у прыямкі і неабходнасць уладкавання дрэнажных сістэмаў для адводу вады альбо усталявання навесаў, забруджванне, верагоднасць атрымання траўмаў, пагаршэнне эстэтычных паказчыкаў храма і г.д. Такім чынам, прыямкі, забяспечваючы сувязь з памяшканнямі сутарэнных і цокальных паверхаў, з'яўляюцца прычынай шэрагу праблем, якія патрабуюць вырашэння.

Альтэрнатыўнымі варыянтамі ўладкавання ўваходаў на сутарэнны ўзровень выступаюць убудаваныя альбо прыбудаваныя лесвічныя клеткі. Безумоўна, і названыя рашэнні маюць свае адмоўныя бакі, напрыклад, пры размяшчэнні лесвіцы ў контуры храма губляецца карысная плошча будынка, а пры прыбудове з'яўляецца новы аб'ём, які патрабуе дадатковых капіталаўкладанняў. Але, нягледзячы на гэта, станоўчыя вынікі дамінуюць. У якасці прыклада можна прывесці праектную прапанову Спаса-Праабражэнскага храма г. Жодзіна, у якой выкарыстоўваюцца абодва рашэнні. Убудаваная лесвічная клетка знаходзіцца сумежна з бабінцам і сумяшчаецца з пад'ёмам на хоры, што дазваляе максімальна эфектыўна выкарыстоўваць плошчы будынка. Прыбудаваная размяшчаецца з паўднёвага боку царквы і акрамя асноўнай функцыі – доступу прыхаджан на сутарэнны ўзровень і эвакуацыі з яго – дазваляе ўсталяваць у ёй нахільны пад'ёмнік для фізічна аслабленых асоб, з'яўляецца своеасаблівым буферам, які памяншае цеплавыя страты малітоўнай залы, узбагачае аб'ёмна-прасторавую кампазіцыю храма.

Пацверджаннем перспектыўнасці выкарыстання прыбудаваных лесвічных клетак і зручнасці карыстання імі выступаюць не толькі сучасныя храмы, але і шматлікія помнікі архітэктуры, доступ на сутарэнны ўзровень якіх быў рэалізаваны з дапамогай названага рашэння (Свята-Духаў кафедральны сабор і Аляксандра-Неўская царква ў г. Мінск і г.д.). Забеспячэнне неабходных функцыянальных сувязяў і магчымасць фарміравання выразнага кампазіцыйнага рашэння, а таксама вырашэнне праблем, характэрных для прыямкаў, дазваляе рэкамендаваць убудаваныя і прыбудаваныя лесвічныя клеткі для больш актыўнага выкарыстання ў практыцы храмабудаўніцтва.